

# gla

slovenske kulturne akcije

I. X. 19 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 12. 1963

## VAŽNOST KULTURNEGA DELA

*Na letošnjem socialnem dnevu Družabne pravde je g. BOŽIDAR FINK predaval o temi Izseljenec in domovina. Prinašamo odlomek o kulturnem delu v emigraciji:*

„Posebej je treba opozoriti na veliko nalogo našega izseljenstva, da z novimi vrednotami bogati in razvija slovensko kulturno zakladnico. To je najbrž naše najvažnejše opravilo in najmočnejše sredstvo. Če morda nimamo političnega vpliva, če nikogar ne ganejo naše tožbe in bolečine, pa pokažimo svojo moč v kulturni tvornosti. Samo stik s Cerkvijo in kulturno življenje sta nam rešitev in moč. Zato ne mislimo, da je delo naših pisateljev in publicistov, predavateljev, igralcev in glasbenikov skrb za razvedrilo in kratek čas. Za dušnopastirskim delom jo to delo najpotrebnejše in vredno največje pomoči. S tem ne bomo samo dokazali svoje moči, ampak bomo tudi posredovali nujno nadomestilo tistega, kar je doma najbolj tlačeno, in bomo slovenskemu kulturnemu obrazu dali vsaj nekaj tega, kar doma nima možnosti, da se oblikuje. Naše kulturno delo je tudi vsem ljudem dobre volje, ki ga v domovini morejo poznati, tolažba in upanje. O tem govore pisma, v katerih nas ljudje, ki duhovno niso klonili, rotijo, naj vztrajamo in se ne naveličamo, ker se vpliv našega dela doma vedno bolj uveljavlja. Slovenskega naroda ni reševala vojaška moč, ne gospodarska veljavnost, ne diplomatska spretnost, ampak tradicija in knjiga. Kulturna moč je v naravnem redu tudi zdaj narodu edina obramba.

K tej nalogi je vsak od nas poklican. Nekateri s peresom ali čopičem, s petjem in igro, s poučevanjem in vzgajanjem mladine. Drugi se morejo uveljaviti v organizaciji kulturnega delovanja. Za vse pa velja, da nobena naša časopisna in knjižna založba ne bi smela biti v finančnih težavah, da v skladiščih ne bi smelo biti prekomerne zaloge neprodanih knjig in revij, da na naših prireditvah — predavanjih, koncertih, gledaliških nastopih — ne bi smel ostati nezaseden niti en sedež. Če že nimamo sami vedno globokega prepričanja o velikem pomenu kulturnega delovanja, naj nas o tem pouči vsaj dejstvo, da so meje domovine neprodušno zaprte za vse naše tiskane proizvode, ki so postali tihotapsko blago. Če priznamo, da je v našem primeru narodna skupnost kulturna skupnost, bomo tudi spoznali, da nas bo kot skupnosti konec, ko bomo pozabili na vrednote, ki jih je dal in jih daje slovenski narodni genij.“

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA ŽELI VSEM  
SVOJIM SODELAVCEM, NAROČNIKOM, PRIJATELJEM  
IN ZNANCEM, POSEBEJ PA ŠE VSEM DOBROTNIKOM,  
KI JI OMOGOČAJI OBSTOJ Z MECENSKIMI  
PRISPEVKI TER DAROVI

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE IN  
MNOGO ZADOVOLJSTVA, ZDRAVJA IN SREČE  
V NOVEM LETU 1964.

ZAKLJUČILI SMO PRVO DESETLETJE — OBLJUBLJAMO  
POGUM IN VZTRAJNOST OB NASTOPU V  
NOVO DESETLETJE.

Uprava SKA, uredništva knjižne zbirke, Meddobja in  
Glasa

Letos slavi ves kulturni svet stoletnico smrti francoskega slikarja Eugena Delacroixa. Številne knjige so posvečene temu velikemu umetniku, svetovne revije skozi vse leto odkrivajo obraz tega velikana vsega človeštva. Iz novemberske številke "Revue de Paris" posnemamo naslednje misli, ki jih je zapisal pred 110 leti: "Revolucija iz leta 1848 je sprostila verigo iluzij, a so se ljudje kmalu osvestili in spoznali, da je ta svoboda bila kupljena z noži, s krvavimi bitkami, a ni bila prava svoboda, kajti pravo svobodo moremo zgraditi samo s sredstvi miru, s prevdankom in pobožnim razmišljanjem. Vendar bodo vedno govorili o svobodi, kajti svoboda je končni cilj vseh revolucij; a pri tem nikdo ne pojasni, kaj je svoboda... Danes je politična svoboda velika beseda dneva in v njenem imenu uničujejo prav tisto, kar je smisel svobode: svobodo duha, svobodo duše. Zato nikar ne iščimo ničesar tistega, kar ni v nas samih... Uničujte pa zlasti pogubne strasti, ki na žalost niso izgubile svoje strahotne oblasti v naših srcih! Usmerite vse svoje sile v to smer, nikar ne verujte tistim, ki vam ponujajo cenene formule o bratstvu in svobodi. Če boste delali tako, boste odkrili prave zakladnice resničnega napredka in prave sreče!"

\*

## BOŽIČNA DARILA ZA VAŠE OTROKE!

Blizajo se božični prazniki, prazniki otroške sreče in veselja. Založba SKA vam nudi primerno izbiro knjig za mladino: Znani mladinski pisatelj Mirko Kunčič je napisal delo GORJANCEV PAVLEK; iz ruske klasične literature sta svetovno znani Puškinovi pravljici Pravljica o ribiču in ribici in Pravljica o mrtvi kraljici in sedmih junakih. Prevodel Tine Debeljak. — Morete jih dobiti v Dušnopastirski pisarni, Ramón Falcón 4158 in v upravi SKA, Castelli 381, Ramos Mejia.

## DARILA ZA SORODNIKE IN PRIJATELJE:

Karel Mauser:

LJUDJE POD BIČEM, I. del, str. 440.

Povest. — Cena: braš. 370.—;  
vez. 460.— pesov.

Karel Mauser:

JERČEVI GALJOTI, povest.

SLOVENSKA KNJIGA JE GOTOVO  
NAJLEPŠE IN NAJCENEJŠE DARILO!

✱



Petnajsti kulturni večer SKA je bil posvečen pogledu na delo SKA za preteklih deset let in načrtom, ki se nam nakazujejo za prihodnje desetletje. Večer, ki je bil obenem zaključni za letošnje sezono, je vodil predsednik *Ruda Jurčec*, ki je navezal uvodne misli na program, ki je bil načrtan pred desetimi leti. Takrat je marsikaj vzraslo iz improvizacije, morali smo ugotovljati, kaj hočemo in dokod smemo. Kasneje pa smo se spet morali varovati pred tem, kar bi nas moglo zapeljati v rutino. Svet hiti, truditi se moramo, da ohranimo emigraciji tisti duhovni obraz, ki je katoliški in slovenski. Stalno vidimo, da smo Slovenci sedaj nekako razdeljeni na dve domovini; doma ne morejo ustvarjati v svobodi, nam pa je podelil Bog to srečo, da smo obsojeni v emigracijo, kjer moramo ne samo reševati pravi obraz slovenstva, ampak tudi skrbeti za to, da bo naša skupnost rasla v trdno povezanost, v kateri slovenske vrednote ne bodo nikdar splahnele. SKA je želela organizirati delo slovenskih ustvarjalcev v emigraciji s tem, da bi čim bolj popolno nudila možnost za izvrševanje pravega poslanstva slovenstva v svetu. Prisostvujemo dogajanju, ko narodi sveta rastejo v nadnarodne enote. Dvigniti se bomo morali na svobodno raven in zelo bi grešili, ako bi se tem nalogam izognili ali jih zatajili. Kulturni delavec je za svoje darove odgovoren pred narodom in pred Bogom. Pa tudi svet bo bolj ubog, ako v njem ne bodo pravično zastopane lastnosti, ki so bile darovane samo Slovencem. — Za njim je tajnik SKA *Marijan Marolt* podal podroben pregled dela uprave in vodstva ter pisarne SKA. (Poročilo bo ob priliki objavljen v celoti). — Tretji ekspoz je imel dr. *Vinko Brumen*, ki je najprej orisal pomen in namen diskusije tega večera. To je potrebno, ker več ljudi več vidi, ker vsaka ustanova potrebuje, da se obnavlja. Kritika pa naj da priložnost za konstruktivno sodelovanje, kar naj bo pobuda, da bodo tudi druge ustanove pristopale od časa do časa k takemu „izpravevanju vesti“. Za SKA je predavatelj predložil razgovor o njenem namenu, kakor je izražen v pravilih, morebitno spremembo formulacij in diskusijo o tem, ali in koliko je SKA bila zvesta svojemu programu. Predavatelj meni, da je prava in glavna naloga SKA kulturno *ustvarjanje*, ker tega nihče drug med nami organizirano ne opravlja, a je nujno. Na dnevnem redu je cela vrsta problemov, ki jih moramo reševati. Kulturno ustvarjanje je pogoj vsega ostalega kulturnega dela; edino to nas ohranja kulturno žive in nas bo obvarovalo pred uničenjem. Dasi je tako delo izredno težko v našem okolju, se je vendarle opravljal; torej ni nemogoče, če tudi je bolj skromno kakor bi hoteli. Publikacije: listi, knjige, revije nujno spadajo k pomenu SKA, ker je brez tega ustvarjalno delo nemogoče; je nujno dopolnilo ustvarjanja, pogosto celo del tega, hkrati pa omogoča stik med kulturnimi delavci, ko nudi medsebojno pobudo in odpira pot kritiki. To je torej specifična naloga SKA in zaradi te je bila ustvarjena. Če SKA more storiti kaj več, prav; ne bi pa mogla opravičiti svojega obstoja, če te svoje naloge ne bi opravljala. Po odmoru je sledila debata in je bilo sproženih mnogo predlogov za bodoče delo. Podčrtane so bile nekatere ovire, podani nasveti,

Čuden naslov za razmišljanje ob času in okoliščinah, ki takemu naslovu ne bi pritrjevale. Živimo v razmerah, ki nam zastirajo pogled v bodočnost, dogodki vsak dan zavračajo tiste, ki se skušajo odmakniti svetu v svojo notranjost, se zavarovati pred vdorom v svoj notranji svet, ki naj ostane nedotaknjen po trdotah, slabostih dnevnega življenja. Vendar nas vse uči, da si kupo veselja moramo znati ohraniti, moramo seči po tistih silah, ki nam vero vase in v lepši neuničljivi svet ohranjajo. Vsak dan in vsak trenutek se z nemalo domotožja v sebi vprašujemo: Preljubo veselje, o kje si doma...

Bilo je v oktobru ali v novembru 1953, ko sem se prvič srečal z njim na daljši razgovor. Pri izdajanju Vrednot smo prišli s tehničnimi težavami navzkriž — nismo vedeli, kako naj zagrabimo, da bi se za revijo našlo dovolj naročnikov, zadosti zanimanja med tistimi, ki bi jo mogli podpreti z darovi, mecenскими vsotami. Zvedeli smo, da g. Lado misli na ustanovitev družinske revije. Ali ne bi bili dve reviji preveč, smo se vpraševali. Naročeno mi je bilo, da naj skušam stopiti v stik z njim; mogoče bo našel rešitev problemu, da bi se našel izhod, a bi bila Vrednotam ohranjena smer in vsebina.

Dobila sva se neke v mestu. Razložil sem mu svoje misli, a jih je brž zagrabil mnogo širše. Z velikim veseljem v očeh je menil, da bo treba kreniti izven programa revije, mogoče bi bilo prav poiskati možnost, ki bi zagotovila izvedbo širokega kulturnega dela. Misli je sicer že na revijo, vendar meni, da bi to ne bilo dovolj.

Zbal sem se prve vizije o takem razvoju. Sami pri Vrednotah oz. DOSKIJU nismo nabrali takih izkušenj, ki bi nam dajale prav za razširjenje delovanja, za ustanovitev posebnega telesa, ki bi kulturno delo usmerjalo po načrtu in v varnem okviru.

Sledili so nadaljnji razgovori, bilo je še več zamisli, nekateri so se zbal, drugi prestrašili visoko zastavljenih ciljev; stajali so si dvome, ali bomo zmogli delo v ustanovi, ki bi se imenovala Slovenska kulturna akcija.

Kadar smo Slovenci pripravljali večje akcije na kulturnem, umetnostnem, znanstvenem področju, smo bili navadno izredno slovesni, skoraj pobožno preplašeni, zaskrbljeni, celo čmerani. To ni bilo nič čudnega. Rasli smo iz 19. stoletja, ko je bilo pri narodnih okoliščinah opažati enako razpoloženje. Razlika je bila samo ta, da smo bili mi pripadniki majhnega naroda, torej je bilo razlogov za previdnost pri nas še več. Pri narodnih okoliščinah se je vrival v ospredje nov razred — meščanstvo je mislilo, da se je po liberalizmu začela nova doba za nosilce idej in zasnov, ki so bile drzne in last mladine, ki se je spuščala v borbo celo z revolucionarnimi gesli.

Proti obema velikima narodoma ob sebi smo bili v obrambi. Imeli smo šibka sredstva, tudi premalo orožja. Našo narodno renesanso je tedaj na polju umetnosti in znanosti čisto razumljivo preveval duh resnosti, ki je bila ponekod še blizu ostankom jansenizma; bili smo prešibki, da bi prenesli improvizacijo.

Emigracija nas je vrgla v svet obubožane in zaskrbljene za dnevno življenje. Toda že prvi nastopi so pokazali, da se hočemo rešiti s tistim, kar nam je že doma bilo najbolj učinkovito sredstvo; služiti hočemo zlasti kulturnemu delu.

Bili smo zato prepričani, da bi bilo treba z vsem zagonom seči po delu na umetnostnem in kulturnem polju. Kar je bilo v borbi za ohranitev najbolj učinkovito doma, bi naj tudi v tujini postalo last in ljubezen nas vseh.

Toda brez globoke vere, trdnega prepričanja, jasnega pogleda nismo mogli uspešno naprej. Morali smo si napolniti kupo živlenskih energij s primernim optimizmom, da bomo mogli vsaj preko prvih težav.

Verjetno, zelo verjetno ne bi krenili na delo s tolikšnim razmahom, ako ne bi imeli ob sebi pomoči in sodelovanja g. Lada. Pogosto sem se vpraševal, odkod tolikšen dinamizem, zapiranje in vera v prodor zamisli, ki bodo takrat najbolj uspešne, kadar bodo kar najširše in tvegane. Menim, da nam je g. Lado prinesel to iz svojega, nam sosednjega področja: misijonska misel. Poslanstvo vseh vernikov na polju misijonov, to je na svetovni ravni, mu je dajalo tisto širino, ki nam je bila potrebna, ko smo v emigraciji prišli v svet in se morali dvigniti na svetovno površino. Če bi morali ostati na tistem, kar smo prinesli s seboj, bi nam pljuča kmalu usahnila, bili bi kot najmanjša emigracija blizu ravnini, ki bi bila najnižja in bi kot



taka bila v stalni nevarnosti, da zdrsne pod gladino, da splahne, da se začne v ogromni okolici potapljati. Dogaja se, da je misijonar na svoji postaji včasih v celi deželi, ogromni pokrajini, čisto sam; moral bi kloniti težavam, se zlomiti v osamljenosti, če ne bi imel vere, zavesti, da je sicer sam, majhen drobec, a v službi ideji, ki zajema ves svet, hoče rešiti vse človeštvo.

Tudi pri SKA smo morali misliti na to. Malo nas bo, ponekod bodo samo posamezniki, a v nas je morala biti vera, ki nas je morala dvigniti iz verig malodušnosti, pesimizma, žalosti za preteklim, izgubljenim. Žrtvam smo bili dolžni, da izpričamo čistot njihovih idej za vse življenje ne samo za nas, ampak vseh okoli nas, ki so istih misli, dasi govore drug jezik in so pripadniki drugih, velikih narodov.

Dejansko ne bi zmogli sami vsega, ako bi nas ne podprli tisti, ki so verovali v svežost naših moči, v poslanstvo naroda, ki mora znati prodobiti novih sadov iz razklanosti na dvojce: na domovino doma in na emigracijo v tujini, ki pa mora živeti v povezanosti, ko si gradi skupnost, podobno domovini na domači grudi.

Manjkalo nam je marsikaj, ko smo začeli, saj smo včasih morali celo improvizirati. Najbolj pa nam je bila potrebna demonstracija vere, ki nikdar ne klone pred težavami, potreben nam je bil vesel optimizem, ki bi bil daleč od preplaha, ki se včasih skriva pod plašč janzenistične strogosti, okorelosti.

Menim, da bi Slovenska kulturna akcija danes ne bila to, kar je, ako se ne bi bila mogla nasloniti na aktivno sodelovanje in pomoč g. Ladota Lenčka C.M. Tisti, ki smo imeli veliko čast in srečo, da smo bili prvih šest let z njim skupno v upravi SKA, vodstvu naše ustanove, vemo, koliko težav nam je pomagal prebroditi v trenutkih, ko smo mislili, da ne moremo naprej. Njegovo spoštovanje in ocena kulturnega dela je bila prepojena s tolikšno vero, da je mirno prodiral s prepričanjem, da se ne moremo in ne smemo zrušiti pod pezo bremen, če bomo znali ceniti delo, ki bo kvalitetno, stremelo za resno globino in izžarevalo širino, ki nam more iz dneva v dan odpirati nove možnosti, dajati nove prijeme, dajati možnosti vsakomur, ki je dobre volje in veruje v talente, ki mu jih je Bog podelil.

Te dni slavi g. Lado srebrni jubilej svojega mašništva. Vemo, da bo ob tej priliki mogel iz vsega srca zapeti hvalo Stvarniku, ki mu je dal eno najlepših vrednot: dajati pogum vsem okoli sebe — navajati vse sodelavce na delo z najmočnejšim sredstvom v naših časih, to je z veseljem, z optimizmom. Delo za skupnost ne sme tleti samo iz spominov na dogodke, ki so bili polni strahotne tragike. Odločati se je treba drugače, s čistim veseljem, ki naj preveva osnove naše duhovnosti; na tem moramo graditi temelje za novi red pri nas in v svetu. Smrt je bila samo začetek novega življenja in tega ne moremo zadhati z vsem srcem in z vso mislijo, če ni osnov veselja, ki je pogoj za pravo zdravje vsega našega rodu.

Delo g. Ladota pa nam ni samo lep spomin, ampak bo za nas vse trajen zgled, kaj vse je možno doseči, kadar nam delo izkipeva v himno: Preljubo veselje... Avtor te pesmi je vsak dan imel pred seboj cele orgle delovnega programa in misij. Zajel je svoj čas na široko in izpolnil vse naloge v največji meri.

Zahvaljujemo se redu, ki je g. Ladotu dopuščal časa in prilik dovolj, da nam je pri SKA pomagal zastaviti take temelje. Pri tem ga nismo popolnoma izčrpali (dasi je bila njegova naloga ena najtežjih), kajti še druge revije, listi, ustanove in zgradbe pričajo, da jih verjetno ne bi bilo, ako bi ne bilo njegove iniciative, podpore, sodelovanja. Videli smo vsak dan, kako je zmagoval med nami z resnico, da je za vse potrebna velika kupa zdravega optimizma, veselja, ki izvira prav iz globin srca.

Pred tri sto leti je renesanso francoskega katolicizma v veliki meri sprožil Pascal, a s sredstvi tistega, kar je za njim prejelo ime janzenizem. Sredi 19. stoletja je Slomšek pozval svoje vernike k renesansi vere in slovenstva v domovini s himno „Preljubo veselje...“ (Bila bi mogoče na mestu primerjalna študija o pobožnosti med Slovenci in Francozi... med janzenizmom oz. galikanizmom na eni in veseljem na drugi strani, ki je sad prave evangeljske ljubezni.)

Pogosto nam je g. Lado navajal, da spada v kulturno delo samo kot posrednik, kot pomočnik, ki se mora še veliko naučiti. Toda mi mu izrekamo zahvalo ob njegovem prvem srebrnem jubileju z resnico, da nam je dajal s svojim delom in zgledom temelje, brez katerih bi pri SKA ne bili to, kar danes smo.

Hvala Vam, g. Lado — in hvala ter čestitke redu, ki se z nami in prijatelji veseli Vašega prelepega jubileja! R. J.

kako delo SKA z željami ustvarjalcev in sodelavcev čim bolj vskladiti. Pozornost bo veljala tudi tistim področjem SKA, ki morejo zanimati pripadnike drugih narodov (likovna umetnost, glasba). Ugotovljeno je bilo, da se SKA ni bati bodočnosti, dokler bo prevladovala težnja za trajni vzpon navzgor.

#### RAZSTAVA „LOKA“ V NEW YORKU

Clevelandski Umetniški klub „Lok“ je po uspeli razstavi v Clevelandu, o kateri smo že poročali, razstavljal zdaj tudi v New Yorku. Ob tej priložnosti je klub izdal osebna vabila s kratkim življenjepisom Franceta Goršeta, Milana Volovška, Jožeta Vodlana, Mirka Župančiča in Marinke Burgar. Razstava je bila odprta od 2. novembra do 30. novembra. Kakor je razvidno iz razstavnega kataloga, ki nosi na naslovni strani reprodukcijo Goršetove „Hvalnice“, razstavlja Gorše 23 plastik, Volovšek 7 olj, Vodlan 10 olj, Burgar eno olje in Župančič 10 olj. Ker je razstaven prostor v delu New Yorka, kjer je središče umetnikov (Greenwich Village), je veliko obiskovalcev prav iz vrst likovnih umetnikov. O razstavi bomo podrobneje še poročali. Vsem razstavljalcem za zdaj samo naše iskrene čestitke!

#### ◉ SLOVENSKA UMETNOST NA SVETOVNI RAZSTAVI ◉

Pod pokroviteljstvom slovenske župnije sv. Cirila in s sodelovanjem Društva Sava in Društva Prešeren bo v New Yorku sodobna razstava slovenske sodobne umetnosti. Razstava bo ob priliki svetovne razstave v New Yorku leta 1964. Namen: aktivni slovenski umetniki v zamejstvu se naj skupno predstavijo domači in širši tuji javnosti. Pomen: slovenska sodobna umetnost se bo tako prikazala v širšem obsegu, pokazala bo, kako samostojno živi in se razvija izven rojstne domovine na raznih kontinentih. — Rok za prijavo slik in kipov je do 29. februarja 1963. Rok za pošiljanje prijavljenih del je do 15. aprila 1964. — Naslov: „LOK“, Gallery of Contemporary Arts, 62 Saint Mark's Place, New York 3, N.Y. 10003. — Število del je omejeno na eno do treh slik ali eno do pet plastik. Format ali velikost naj bo srednja. Pošljejo naj se dela, nastala v zadnjem času — ne starejša kot tri leta. Prevozni stroški gredo v breme razstavljalcev do New Yorka. Prijavnina je 5.00 \$. — Za kritje prireditvenih stroškov pojde 10 % od prodanih del kot provizija. — Dela morajo biti opremljena z listkom, z razločno napisanim imenom slike, kipa, tehnike, s prodajno ceno in točnim naslovom odposiljatelja. Prireditelj si pridržuje pravico objave razstavljenih del. Zaželjena je kratka biografija umetnika z navedbo vseh razstav.

#### „POD SVOBODNIM SONCEM“ v nemškem prevodu

Revija „Stadt Gottes“ prinaša pod zaglavjem Neue Bücher na str. 110 naslednjo novico: IZTOK. Von Edgar Finžgar. Roman um Justinian und Theodora, ca. 508 Seiten, Leinen 16.80 DM. Ein grosser historischer Roman aus der Zeit Kaisers Justinian und der Kaiserin Theodora. Der Held des Buches, Iztok, verhilft durch List und Klugheit dem Heer der Slawen zum Sieg. In die Auseinandersetzung um Byzanz hineingestellt, versteht er es, die Slawen untereinander zu einigen und zu versöhnen. Ein handlungsstarker, packend erzählter Roman aus einer blutigen Epoche der slawischen Geschichte. — Zanimivo je, da je avtorju dano ime „Edgar“ in da ime prevajavca ni objavljeno. Tudi založba ni navedena.



## PESNIKOVA TESNOBA IN SMRT

Ko smo v našem listu objavili članek ob smrti pesnika *Jeana Cocteauja*, je bilo zapisano, da je v njegovih delih nekaj manjkalo in da bi to bila najbrž popolna odsotnost Boga. Njegova dela zadnjega časa so ta vtis krepila, saj se je še pred leti razvila huda javna debata med njim in *Mauriacom*, ko je ob krstni predstavi njegovega najnovejšega dela v *Comédie Française* Mauriac v Figaroju zapisal, da delo ni samo brezbožno, ampak bogokletno. Zato je prijetno presenetil članek uglednega angleškega katoliškega kritika Roberta Speaighta, ki je podal drugačno sliko o enem največjih genijev našega stoletja.

Kritik začne članek z novico, da sta pred nekaj leti obiskala Rim skupno Jean Cocteau in Pablo Picasso. Med pohajkovanjem sta zašla tudi v neko starodavno cerkev, se v njej izredno dolgo zamudila in ko sta jo zapustila, je eden izmed njiju izustil tele besede: „Živimo pasje življenje — živiva kot psa!“ Jean Cocteau se je v zadnjih dveh desetletjih res oddaljil od tistega, kar se je začelo okoli 1. 1925, Pablo Picasso pa še vedno — vsaj javno — ni pretrgal s komunizmom.

Bilo je okoli 1. 1925, ko je Cocteauju stisnila srce velika kriza. Umrl je njegov prijatelj Raymond Radiguet, ki je napisal samo dve deli, a sta obe deli danes del svetovne klasike: „*Le Diable au Corps*“ in „*Le Bal du Conte Orgel*“. Radiguet in Cocteau sta potovala po jugu Francije, Radiguet se je sklonil k užesu Cocteauja in mu rekel: „V treh dneh me bodo ustrelili vojaki božji.“ Res je bil tretji dan mrtev. Cocteau se je predal uživanju opija. Sledila je zatem dolga doba razzastrupljenja, in zanj so se zavzeli prijatelji; Cocteau sam se je zatekel po pomoč k Maritainu in mu pisal pismo, ki je kmalu prešlo v literaturo kot dragoceno darilo za poznavanje duha časa. V letu 1925 je namreč izšla knjiga z obema esejema: „*Lettre à Jacques Maritain*“ in „*Réponse à Jean Cocteau*“. Cocteau se je iz Toulousea, kjer je bil v bolnišnici, preselil v Meudon pri Parizu, kjer je imel svojo vilo Maritain. Sledili so znameniti večeri sestankov in debat, na katere so prihajali glasbenik Auric, ki je recitiral Cocteaujeva dela, župnik Meudona Henrion je bral poglavja iz Cocteaujeve pesniške zbirke „*Le Coq et l'Arlequin*“; bili so navzoči še Henri Gheon, ki je konvertiral in se pravkar rešil iz klešč Andreja Gida, pesnik Ramuz, kritik Henri Massis. Tiste dni je Maritain sklenil izdajati zbirko zvezkov pod naslovom *Le*

*Roseau d'Or*, sam pa je prav pod vtisom teh razgovorov začel pisati delo „*Art et Scholastique*“. Cocteau je začel pripovedovati, da ga je v bolnišnici obiskal neki jezuit, prišel je tudi pesnik Jacques Reverdy in oba sta mu svetovala, da naj obišče Maritaina v Meudonu. Po prvem večeru je prišel zjutraj Cocteau k Maritainu in sam začel govoriti o Bogu.

Med tem so prijatelji z Maritainom sklenili izvesti majhno zaroto. Bilo je ravno tedaj, ko je v Parizu imela prvi nastop baletna skupina Diagileva. Maritain je Cocteauja na isti dan povabil na kosilo in med kosilom je prišla brzogavka, ki je napovedovala prihod župnika Henriona. Henrion je namreč zapustil župnijo in vstopil v red bratov Charlesa de Foucaulda. Cocteau se je zadržal, le to je napovedoval, da zvečer nikakor ne sme zamuditi premiere Diagileva v gledališču na Elizejskih poljanah. Proti večeru je prišel res Henrion v bleščečem belem oblačilu z veliko podobno Presv. Srca Jezusovega na prsih. Začel je razlagati, kako se je v Marseilleu sešel s pesnikom Paulom Claudelom; poromala sta k sv. Maksiminu, kjer je maševal na oltarju, ki ima spravljene relikvije sv. Marije Magdalene. Med tem so prišli še drugi člani zarote. Cocteau se je umaknil k oknu in od tam poslušal stoje. Reverdy se mu je približal in mu pošepnil, da bi bilo primerno srečati se s kakim duhovnikom. Omenil mu je, da ve, kako je p. Henrion ves čas molil zanj. Povedal mu je, da bo naslednje jutro pater maševal v Maritainovi zasebni kapeli v vili. Bilo je ravno dne 19. junija 1925, ko je bil praznik Presv. Srca Jezusovega. Cocteau je nekaj zamomljal v odgovor, vendar besede niso bile odklonilne. Ponoči je p. Henrion prejel od versajškega škofa dovoljenje, da sme spovedati v njegovi škofiji. Predno so se zvečer razšli po spalnicah, je p. Henrion imel kratek razgovor s Cocteaujem. Vsi so slišali njegove zaključne besede, ki jih je glasno spregovoril: „Kako morete sploh kaj razumeti na tem svetu, če ne prejimate zakramentov?“

Naslednje jutro se vsi v prtiličju s tesnobo v srcu pričakovali, kaj bo storil Cocteau. P. Henrion se je prvi podal v kapelo v prvem nadstropju. Nato so se odprla vrata Cocteaujeve sobe in slišali so njegove stopinje po lesenih stopnicah. Cocteau je pristopil k spovednici, za njim so prišli v kapelo Henri Gheon, Louis Massignon, Stanislas Fumet in Maritaini: Jacques, Raissa in Vera. Vsi so obenem s Cocteaujem med mašo pristopili k obhajilni

GLAS bo začel objavljati članke in poročila, ki jih o Slovencih in Sloveniji objavljajo enciklopedije in leksikoni drugih narodov. V prihodnji številki bomo začeli s članki in poročili, ki jih ima ena največjih in najslavnejših enciklopedij: BRITANICA. — Lepo prosimo prijatelje in sodelavce, da nam sporoče ali pošljejo podatke tovrstnih publikacij, ki nam verjetno niso dostopne. — Lepa hvala!

mizi. Pol leta kasneje se je Cocteau vrnil k Maritainu in z njimi prejel božično sv. obhajilo. Zgodilo se je prvič v Cocteaujevem življenju, da je 19. junija zamudil baletno premiero, a seme tiste noči ni zamrlo, bilo je živo še pol leta kasneje, in še pozneje...

Sledila so leta, ko je pesnik krenil v smer daleč proč od prijateljev. Pa ni prelomil: prav v zadnjih letih je poslikal cerkev Notre Dame de France blizu vasi, kjer je imel svoje posestvo v prosluli Dolini gradov, biserov francoske arhitekture. Kakor je Matisse poslikal kapelo v južni Franciji (tudi on se je delal agnostika), tako je storil tudi Cocteau in glavna njegova umetnina v cerkvi je žalostna Mati božja — Pietà.

Cocteau je bil že dalj časa bolan. Odpovedovalo mu je srce, prestati je moral vedno več težkih napadov. Na dan smrti njegove velike prijateljice, pevke Edith Piaff, ga je novica tako prizadela, da je dve uri kasneje umrl. Zadnje tedne so ga prijatelji opozarjali na bližnjo nevarnost in na zadnji korak. Odgovarjal jim je: „Da... da... mislim na to in vem, da bo takrat blizu mene spet Jacques Maritain.“ Na dan smrti Maritain ni bil prav blizu — bil je v samostanu belih bratov Charlesa de Foucaulda v Toulouseu, kamor se je umaknil po smrti svoje žene Raiss. Toda na dogodek je bil pripravljen župnik bližnje vasi, ki je prihitel in umirajočemu pesniku podelil zadnje zakramente katoliške Cerkve.

Pogreb je bil skromen na zunan, prišli pa so zastopniki vlade, Akademije, pesniki, pisatelji, dramatik, komponisti, baletni mojstri, slikarji, filmski režiserji in igravci — kajti Cocteau je bil vse to v eni osebi. Pokopali so ga blizu kapele, ki jo je sam poslikal.